

Teksti: TARJA HALONEN

Naisilla oikeus tasa-arvoiseen ja turvalliseen urheiluun ja liikuntaan

S atavuotiaan Suomen juhlinnassa oli viime vuonna monia hyviä oivalluksia. Olin mukana Naisjärjestöjen Keskusliiton ja TANEn yhteisyrityksessä ”Sata tasa-arvotekoa”. Oli tärkeää vertailla maatamme sukupuolten tasa-arvonäkökulmasta sadan vuoden ajalta ja iloita edistysaskeleista. Mutta ennen kaikkea oli hyödyllistä kannustaa eri yhteisöjä ja yksittäisiä ihmisiäkin tekemään lupauksia tasa-arvon rakentamiseksi tulevaisuuden Suomelle. Toiveenamme oli tietysti sata lupausta. Niitä tuli aika paljon enemmän ja saimme myös joukon liikunnan ja urheilun tasa-arvotekoja. Jatkamme työtä kannustaaksemme lupauksen täyttämiseksi ja oikeiden mallien löytämiseksi.

Olen halunnut myös omalta osaltani edistää naisten asemaa liikunnassa ja urheilussa eri rooleissa aina seura- ja liittotoiminnasta lähtien. Toimin Helsingissä 2014 järjestetyn 6. IWG-maailmankonferenssin suojelijana ja kunniaatoimikunnan puheenjohtajana ja samoin myös Suomessa järjestetyssä World Gymnaestrada 2015. Lupasimme tällöin apumme ja tukemme seuraavalle IWG-puheenjohtajamaalle Botswanalle.

Osallistuin viime toukokuussa Gaboronessa Botswanassa järjestettyyn 7. IWG-maailmankonferenssiin keynote-luennoitsijana aiheena naisten terveys ja hyvinvointi ja erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet. Mukana oli yli tuhat osallistujaa 80 maasta, paljon osallistujia Afrikasta ja suuri delegaatio myös Suomesta. Suomi urheilun tasa-arvon vahvana kansainvälisenä toimijana ja aiemman konferenssin järjestäjänä oli monin tavoin näkyvästi esillä.

Liikunta ja urheilu ovat välttämättömiä meille kaikille terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Ihmisoikeudet ja YK:n Agenda2030:n kestävä keh-

Kuva: LASSE KELTTO

tyksen tavoitteet eivät voi toteutua täysimääräisesti ilman naisten oikeutta terveyspalveluihin. Naisten oikeudet ovat ottaneet maailmalla ja osin Suomesakin takapakkia. Seksuaali- ja lisääntymisterveys-oikeudet eivät toteudu edes eri Euroopan unionin maissa. Samaan aikaan naisten oikeudet ovat kuitenkin nousseet keskusteluun ja saaneet valtavasti tukea. On sääli, jos tätä tilannetta ei käytettäisi hyväksi.

IWG-konferenssissa esillä oli myös naiseuden määrittely urheilussa. On mielestäni tärkeää huomata, että emme ole pelkästään naisia tai miehiä, vaan samaan aikaan on monia identiteettejä. IWG-konferenssissa puhujana oli myös kaksinkertainen 800 metrin olympiavoittaja **Caster Semenya**. Hän on sittemmin haastanut kansainvälisen yleisurheilu-

Suomalaisessa urheilussa tehdyt tasa-arvotekot ovat oikeansuuntaisia.

liitto IAAF:n testosteroniarvojen mittaamisesta naisjuoksijoilta kansainväliseen urheilun vetoomustuomioistuimien CAS:iin ja pitää uutta sääntöä naiseuden määrittämisestä epäoikeudenmukaisena. Ratkaisu tulee vaikuttamaan naisten urheiluun. Pidän tärkeänä, että kaikilla ihmisillä on yhdenvertaiset oikeudet ihmisarvoon ja ihmisoikeuksiin.

#MeToo -kampanja on tehnyt näkyväksi vuosikymmeniä hiljaisesti hyväksytyä tai siedettyä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä. Myös urheilussa tarvitaan nollatoleranssi kaikkeen väkivaltaan, väkivallasta ja häirinnästä vapaita ympäristöä, tiloja ja käytäntöjä. On tärkeää, että Opiskelijoiden liikuntaliitto on puuttunut korkeakouluopiskelijoiden EM-kilpailuissa suomalaisurheilijoiden kokemaan vakavaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan. Tyttöillä ja naisilla on oltava oikeus määrätä omasta kehostaan. Heillä on oltava samat oikeudet ja mahdollisuudet liikkua ja urheilla turvallisesti ja vailla pelkoa.

Urheilun IWG-tasa-arvojuulistuksen Brighton plus Helsinki 2014 on allekirjoittanut 589 urheilun eri tahoa. Allekirjoittajina on muun muassa Kansainvälinen olympiakomitea (IOC) ja Kansainvälinen Paralympiakomitea (IPC). Gaboronessa hyväksytty #IWGBotswanaBig5 -toimintaohjelma muistuttaa linjausten toimeenpanon merkityksestä.

Meillä on loistava tilaisuus nostaa Suomen mainetta sukupuolten välisen tasa-arvon maana. Mutta se myös velvoittaa meitä. Suomalaisen liikunnan ja urheilun on sitouduttava kansainvälisiin tasa-arvotavoitteisiin sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi urheilun päätöksenteossa ja valmennuksessa sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja seksuaalisen häirinnän poistamisessa urheilusta. On lupaavaa, että esimerkiksi naisjääkiekkoilijat ovat saaneet nyt myös taloudellista tunnustusta menestyksekkästä työstään. Toivoisin myös yritysten huomaavan naisurheilun potentiaalin ja tukevan laajemmin naisten urheilua.

Suomalaisessa urheilussa tehdyt tasa-arvototeot ovat oikeansuuntaisia. Oli hienoa, että suomalainen media tarttui tekoihin. Yle urheilun tasa-arvoteko katsoa omaa toimintaansa tasa-arvolasien läpi oli upeaa. Ensinnäkin he huomasivat olleensa epätasa-arvoisia sekä ohjelmien määrän että laadun suhteen. Toisekseen he lupasivat tehdä parannuksen. Tulokset näkyvät jo nyt ja tasa-arvototeot ovat laajentuneet myös muihin medioihin.

Tulkaa kaikki mukaan tasa-arvotekoja tekemään!

PRESIDENTTI TARJA HALONEN
IWG-maailmankonferenssin 2014 suojelija ja
kunniatoimikunnan puheenjohtaja,
Tasa-arvototeilla vaikuttavuutta -foorumin
puheenjohtaja